

2. Лейблу "зроблено в Німеччині" 130 років. URL <https://www.dw.com/uk> (дата звернення 16.09.2020).
3. Development of an Integrated Quality Management Conceptual Framework for Manufacturing Organisations. URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351978918312174> (дата звернення 14.10.2020).
4. Underwriters Laboratories, History. URL <https://www.ul.com/history> (дата звернення 15.10.2020)

Заворотна Вікторія, Кошіль Роман

(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ Коцур А. С.)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНО ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Вивчення наукових праць про зміст та регулювання процесів соціально-трудових відносин дозволило встановити, що з зміною етапів розвитку суспільства змінюється напрям їх розвитку. Тому можна запевняти, що сучасні реалії вимагають значного підвищення ефективності управління соціальними та трудовими відносинами.

Соціально-трудові відносини в процесі свого розвитку набувають нових характеристик, характерних для ринкової економіки, посилюються невизначеністю в правовій базі, відсутністю добре функціонуючої системи організаційних, соціально-економічних інститутів, моделей та регуляторних механізмів що впливають на процеси їх формування як в країні, так і на рівні конкретного регіону.

Соціально-трудові відносини ґрунтуються на принципах:

- доброзичливості та рівності сторін;
- взаємної поваги їх позицій.

Тому соціально-трудові відносини є системою взаємних угод, компромісів і договорів між роботодавцями та працівниками за участю держави.

Учасники трудових відносин сьогодні не є рівноправними партнерами, тому оптимальне рішення має бути упереджене

рішення соціально-трудова конфліктів. Виходячи із сучасної парадигми соціально-трудова відносини досить погано розвиваються і потребують постійного удосконалення, розробки таких моделей, їх розвитку, щоб задовільнити як роботодавця так і працівника.

Суб'єктом соціально-трудова відносин можна вважати юридичну або фізичну особу, яка володіє первинними або виступає носієм делегованих прав первинних носіїв у соціально-трудова відносинах. Відомий фахівець у сфері соціально-трудова відносин С. Українець пропонує виділяти чотири групи суб'єктів соціально-трудова відносин:

- перша група – первинні носії прав та інтересів (наймані працівники, роботодавці, держава, місцеве самоврядування).

- друга група – представницькі організації та їх органи. Вони є носіями делегованих повноважень (об'єднання роботодавців, професійні спілки, органи влади і управління).

- третя група – органи, через які реалізується соціальний діалог (Національна тристороння соціально-економічна рада, інші постійні або тимчасові органи в галузях, регіонах, на підприємствах).

- четверта група – це органи, покликані мінімізувати наслідки можливих конфліктів, запобігати загостренню соціально-трудова відносин (примирні, посередницькі організації, незалежні експерти, арбітри, тощо), а також інформаційні, консультативні та інші об'єднання.

Соціально-трудова відносини є система комплексної взаємодії найманих працівників та роботодавців, суб'єктів й органів сторін за участі держави (органів законодавчої та виконавчої влади) і місцевого самоврядування. Ці відносини пов'язані з наймом, використанням, розвитком робочої сили, винагородою за працю та спрямовані на досягнення високих рівнів якості життя та ефективності виробництва.

Взаємодія суб'єктів здійснюється на визначених рівнях соціально-трудова відносин, на кожному з яких існує специфічний предмет обговорення. У системі соціально-трудова відносин

виділяються п'ять основних рівнів: індивідуальний; мікроекономічний; мезоекономічний; макроекономічний та мегаекономічний.

На національному (макроекономічному) рівні здійснюється державне регулювання (через прийняття законодавчих актів) та договірне регулювання соціально-трудових відносин через укладання Генеральної угоди та рішення органів соціального партнерства. Угодою на національному рівні регулюються основні принципи та норми здійснення соціально-економічної політики і відносин у сфері праці (наприклад, мінімальні соціальні гарантії оплати праці і доходів усіх груп і верств населення, розмір прожиткового мінімуму, мінімальні нормативи соціального страхування; умови охорони праці і навколишнього природного середовища; встановлення міжгалузевих співвідношень в оплаті праці).

На індивідуальному рівні предметом соціально-трудових відносин можуть бути найм та звільнення працівника, навчання та професійний розвиток персоналу, оплата та умови праці, якість праці, оцінка праці, трудова активність працівника.

Використанні джерела

1. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 337с.
2. Назаров Н.К., Методичний підхід до визначення ефективності соціально-трудових відносин на підприємстві. Харківський нац. екон. Університет ім. Семена Кузнеця – 2014р.– 368 с.
3. Шемяков О.Д. Розвиток виробничої демократії в управлінні соціально-трудовами відносинами: теорія і практика. Монографія – Донецьк: «ВІК». 2012. – 290 с.